

SPOROČILO ZA JAVNOST Agencije EU za droge v Lizboni

VPLIV SPOLA NA UPORABO DROG

V Evropi so storitve za zdravljenje odvisnosti od drog za ženske še vedno omejene

(23.11.2006, LIZBONA) Zdravstvene službe v Evropi so se naposled le začele zavedati dejstva, da imajo ženske s težavami z drogo posebne potrebe, ki zahtevajo posebne intervencije, poroča **Agencija EU za droge (EMCDDA)**. Vendar pa so storitve zdravljenja odvisnosti, ki bi bile prirejene izključno za ženske, še vedno skrajno omejene, je ob današnji predstavitvi poglavja o vplivu spola na uporabo drog iz **Letnega poročila 2006 o stanju na področju problematike drog v Evropi** ⁽¹⁾ še opozorila Agencija.

Kot je zapisano v danes predstavljenem poročilu, so zmogljivosti za zdravljenje uporabnikov drog navadno organizirane tako, da odgovarjajo potrebam uporabnikov opioidov, ki so v glavnem moškega spola, medtem ko se 'spolu prilagojeno zdravljenje' na splošno nanaša na intervencije, prilagojene uporabnicam drog. Dandanes imajo skoraj vse **države članice EU in Norveška** vsaj eno enoto za zdravljenje odvisnosti, ki je prilagojena izključno ženskam ali ženskam z otroki, vendar pa so tovrstne storitve še vedno izjema, poleg tega so pogosto omejene na glavna urbana središča. Posledica tega je, da so večini žensk tako še vedno na voljo le splošne storitve.

Direktor Centra Wolfgang Götz v svojem komentarju pravi: 'Naše poročilo jasno priča o tem, da imamo v Evropi primere dobrih praks, ki nam lahko služijo kot usmeritev. Na voljo so storitve, ki so učinkovite pri nosečnicah, so prilagojene posebnim potrebam žensk z otroki in se uspešno ukvarjajo celo s kompleksnimi problemi tistih posameznic, pri katerih je uporaba drog povezana s fizično ali spolno zlorabo. Ne iščemo torej odgovora na vprašanje, kakšno vrsto storitev potrebujejo ženske, temveč kako narediti tovrstno specializirano oskrbo bolj dostopno in razširjeno.'

Obvladovanje težav z drogo — in preprečevanje odtegnitvenih simptomov — je velikega pomena za zaščito zdravja matere in otroka. Specializirane storitve, ki nosečim uporabnicam drog nudijo prednostni dostop do zdravljenja, so na voljo v številnih državah, čeprav je res, da ženske te podpore niso vedno deležne tudi po rojstvu otroka.

V Evropi je trenutno med tistimi, ki so vključeni v zdravljenje odvisnosti, okoli 20 % žensk. Študije so pokazale, da je vprašanje otroškega varstva ključni dejavnik, ki ženske odvrne od tega, da bi poiskale pomoč — skoraj ena od štirih (23 %) žensk, ki so vključene v izvenbolnišnično zdravljenje trenutno živi skupaj s svojimi otroki. Zato je reševanje problema otroškega varstva osrednji element razvoja ženskam prijaznih storitev, ki lahko uporabice drog pritegnejo in zadržijo v programu zdravljenja. **Belgija, Češka republika, Nemčija, Grčija, Francija, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Avstrija, Portugalska, Združeno kraljestvo in Norveška** nudijo programe zdravljenja, ki upoštevajo tudi starševska vprašanja. Medtem ko je osrednja pozornost spolu prilagojenih storitev navadno usmerjena na materinstvo, pa **švedska** študija poudarja, da je pomembno upoštevati tudi očetovstvo moških uporabnikov drog.

Ukrepi za zmanjševanje nevarnosti morebiti puščajo ženske na cedilu

V vseh državah EU zaradi prevelikega odmerka umre več moških kot žensk, pri čemer zaradi razlogov, povezanih z drogo, umre 7 % do 35 % žensk, odvisno od države. Današnje poročilo navaja glede trendov

umrljivosti zaradi drog 'opazne razlike' med spoloma. Medtem ko je v EU v obdobju med letoma 2000 in 2003 (EU-15) število smrtnih primerov zaradi drog med moškimi upadlo za okoli 30 %, pa je število smrtnih primerov med ženskami v istem obdobju padlo le za 15 %. Ta ugotovitev postavlja vprašanje, ali nimajo morda ukrepi za zmanjševanje nevarnosti, oblikovani posebej za močno ogrožene uporabnike drog, manjšega vpliva na ženske kot na moške.

Zaskrbljenost se pojavlja tudi glede relativno visoke stopnje okužb z virusom HIV med ženskami, ki si drogo vbrizgavajo. Ženske, ki si drogo vbrizgavajo, so pogosteje vpletene v prostitucijo in so zato bolj dovzetne za okužbo z virusom HIV. Zadnji podatki iz študij, opravljenih na injicirajočih uporabnikih drog v devetih državah EU, so pokazali, da znaša stopnja razširjenosti okužb s HIV povprečno 13,6 % med moškimi injicirajočimi uporabniki drog in 21,5 % med ženskami.

Agencija EU za droge opozarja, da čeprav si na splošno več moških vbrizgava drogo in jih tudi več umre zaradi nje, ne smemo spregledati dejstva, da so morda ženske, ki si injicirajo drogo, bolj izpostavljene tveganjem in tudi težje dosegljive.

Se prepad med spoloma zmanjšuje?

'Med spoloma obstajajo vidne razlike v skorajda vseh vidikih pojava uporabe drog', je zapisano v danes predstavljenem poročilu. V vseh evropskih državah moški uporabniki drog številčno še vedno prekašajo ženske uporabnice drog, zlasti kadar gre za pogosto, intenzivno in problematično uporabo drog.

Analiza podatkov o odrasli populaciji (15–64 let) iz raziskave **Agencije EU za droge** ni pokazala nobenih močnih dokazov, da bi se razlika v stopnji uporabe drog med moškimi in ženskami zmanjševala. Zaskrbljujoče trende pa razkrivajo podatki o uporabi drog med dijaki (15–16 let). V nekaterih državah članicah se dekleta v stopnji uporabe drog in alkohola kadarkoli v svojem življenju že močno približujejo fantom, kar zastavlja vprašanje glede vpliva tega pojava na stopnjo uporabe drog v prihodnosti.

Zadnje raziskave na primer kažejo, da se je v **Češki republiki**, na **Danskem**, v **Estoniji**, na **Irskem**, v **Latviji**, na **Poljskem**, **Slovaškem** in **Norveškem** razlika med spoloma med dijaki, ki so kadarkoli v življenju že poskusili kanabis, zmanjšala (Prikaz 4). Poleg tega so v treh državah — na **Irskem**, **Finskem** in **Norveškem** — poročali o skorajda enakem številu dijakov in dijakinj, ki so že kadarkoli v življenju uporabili to drogo. Med uporabniki ekstazija, ki so kadarkoli v življenju uporabili to drogo, so bile v **Češki republiki**, **Nemčiji**, **Španiji**, **Estoniji**, na **Madžarskem**, **Irskem**, v **Latviji**, na **Slovaškem**, **Finskem** in v **Združenem kraljestvu** ugotovljene približno podobne stopnje uporabe te droge pri obeh spolih (Prikaz 5) ⁽²⁾.

Po vsej Evropi ostaja kampanjsko uživanje alkohola (pet ali več alkoholnih pijač ob eni priliki v zadnjem mesecu) bolj pogosto pri fantih, razen na **Irskem**, v **Združenem kraljestvu** in na **Norveškem** (Prikaz 8). Edina vrsta uporabe drog, kjer pogosto prednjačijo dekleta, je uporaba pomirjeval in sedativov brez zdravniškega recepta kadarkoli v življenju. Na tem področju so lahko stopnje dokaj visoke: več kot polovica držav, ki je prispevala svoje podatke, poroča o 5- ali več- odstotni stopnji razširjenosti uporabe teh drog kadarkoli v življenju, med dekleti v **Litvi** pa je ta stopnja 18-odstotna in 22-odstotna na **Poljskem** (Prikaz 7).

Fantje — zamujena priložnost za preprečevanje uporabe drog

Mladi fantje so bolj kot dekleta izpostavljeni tveganju, da bodo začeli uporabljati droge in razvili z njimi povezane težave. Stalno dopolnjeni podatki v raziskavi kažejo, da bi lahko bile intervencije, ki bi bile prilagojene razvojnim potrebam mlajših moških, obetavno področje za razvoj storitev. Kljub tem ugotovitvam pa ostaja spolu prilagojeno preventivno delo redko prisotno v vsej EU in je, če se že uporablja, navadno usmerjeno samo na dekleta. Dejstvo, da nimamo preventivnih programov, ki bi bili specializirani za potrebe fantov, lahko zato označimo kot zamujeno priložnost za preprečevanje uporabe drog v Evropi.

Wolfgang Götz opozarja: 'Odkar so evropske vlade prvič zahtevale, da se na področju drog pozornost usmeri tudi na vprašanje spolov, je preteklo že 20 let. Danes je treba poskrbeti za to, da se bo obče priznavanje pomembnosti tega vprašanja odražalo tudi v splošni praksi. Sporočilo je jasno: nove storitve morajo biti

prilagojene dejstvu, da spol vpliva tako na vrsto problemov, s katerimi se posameznik sooča, kot tudi na njegovo pripravljenost za vključitev v zdravljenje ter na vrste storitev, ki bodo te težave uspešno reševale.'

Opombe:

(¹) *Selected issue*: 'A gender perspective on drug use and responding to drug problems' <http://issues06.emcdda.europa.eu>
Vsi prikazi, navedeni v sporočilu za javnost, so na voljo v tem izbranem poglavju.

(²) Podatki iz raziskovalnega projekta ESPAD — <http://www.espad.org/index.html>